

Buurtprofiel *Wanapa*

Een beeld van de zone Wanapa te Curaçao

GRÁTIS
Digicel

BARBERSHOP 7 FLORIN

OPEN

Caribbean Cash
IF YOU HAVE A JOB WE HAVE CASH FOR YOU

Barbershop
7
Florin

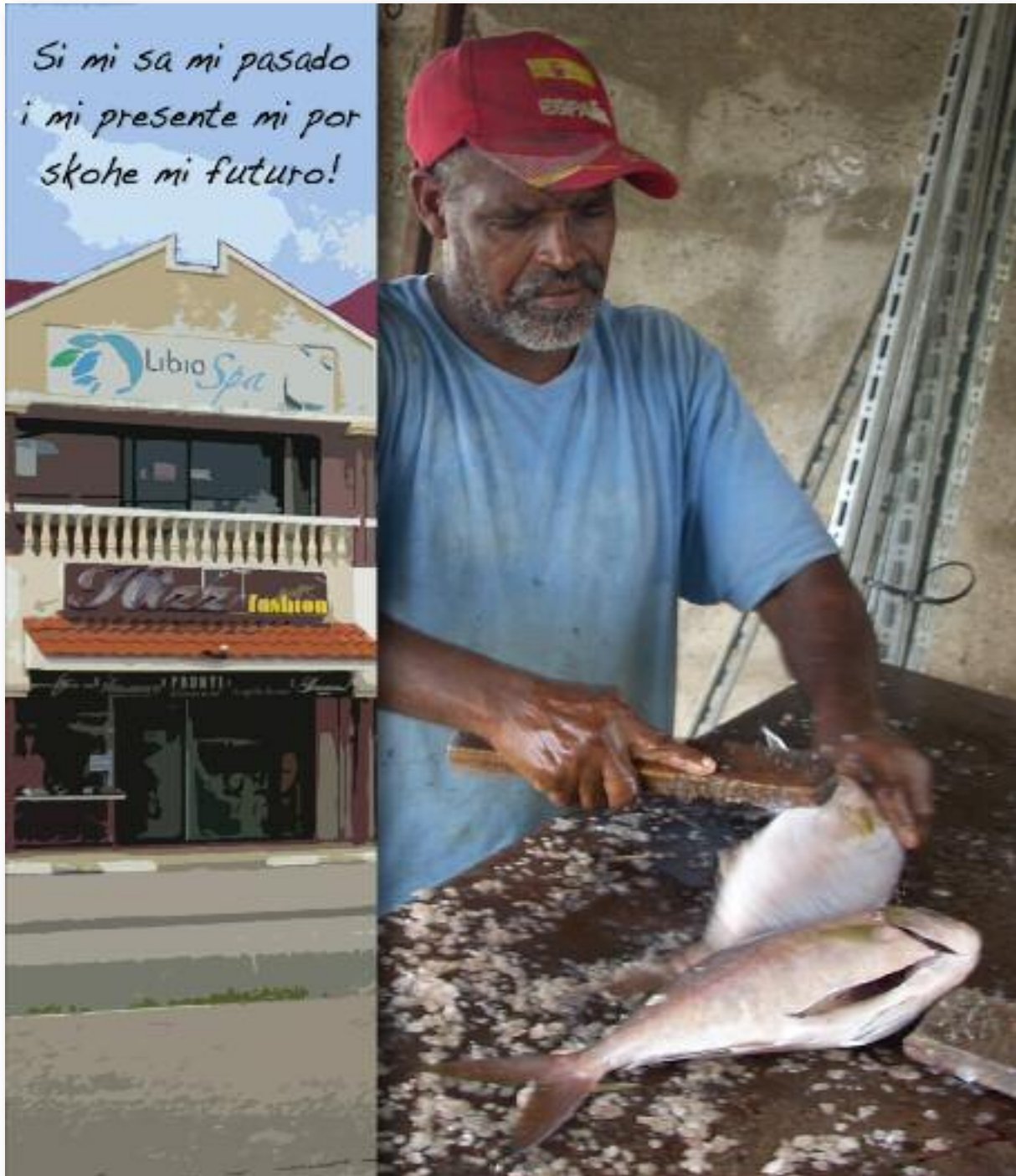

Buurtprofiel Wanapa

Zone 28

Anno 2011

Een beeld van de zone Wanapa te Curaçao

MINISTERIE VAN
**SOCIALE ONTWIKKELING, ARBEID
EN WELZIJN**

Voorwoord:

Het buurtprofiel Wanapa heeft als doel inzicht te bieden in het ontstaan van de wijken in de zone Wanapa, de huidige situatie en de relevante ontwikkelingen in deze zone. Met de realisatie van dit buurtprofiel wil het Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn zijn bijdrage leveren aan een geïntegreerde wijkaanpak voor Curaçao. Dit door kennis over de wijken te genereren en te ontsluiten en deze op een zodanige manier te presenteren dat de betrokkenen in de wijk en overige belanghebbenden de reële behoefte van de wijk kunnen vaststellen en gerichte acties ondernomen kunnen worden.

Si mi sa mi pasado i mi presente mi por skohe mi futuro!

Door het verleden te kennen en het heden in kaart te brengen kunnen we onze toekomst gericht bepalen.

Wij hopen dat een ieder die geïnteresseerd is in deze zone baat zal hebben bij dit buurtprofiel.

Inhoudsopgave:

Inleiding

1. **Geografische positionering**
2. **Historische ontwikkeling**
3. **Demografische kenmerken**
  - 3.1. Aantal inwoners
  - 3.2. Leeftijdsopbouw
  - 3.3. Man-vrouw verdeling
  - 3.4. Land van oorsprong bewoners
  - 3.5. Religie
4. **Sociaal economische kenmerken**
  - 4.1. Samenstelling huishoudens
  - 4.2. Inkomensverdeling
  - 4.3. Opleidingsniveau
  - 4.4. Arbeidsparticipatie
  - 4.5. Tienermoederschap
5. **Sociale participatie**
  - 5.1. Onderwijs
  - 5.2. Sport
  - 5.3. Vrije tijdsbesteding
  - 5.4. Uitgaansleven
  - 5.5. Vrijwilligerswerk
6. **Leefbaarheid**
  - 6.1. Leefklimaat
  - 6.2. Sociaal kapitaal
  - 6.3. Huisvesting
  - 6.4. Infrastructuur
  - 6.5. Transport
  - 6.6. Veiligheid
  - 6.7. Gezondheid
7. **Sociale kaart**
  - 7.1. Voorzieningen
  - 7.2. Faciliteiten

-
- 8. Wijkontwikkeling**
- 8.1.** Stand van zaken
  - 8.2.** Wensen en Behoeften
  - 8.3.** Profiel Zone Wanapa

Bijlagen

Inleiding:

Het buurtprofiel is een initiatief van het voormalig overheidsdienst Sociaal Kennis Centrum. Het project is gestart als een kwalitatief deelonderzoek van de buurtmonitor.

Al tijdens de informatiebijeenkomsten met de wijkvertegenwoordigers is de noodzaak gebleken om een totaalbeeld van de wijk vast te leggen in een wijk- c.q. buurtprofiel. In een dergelijk buurtprofiel worden de objectieve en subjectieve data naast elkaar gezet en met elkaar in verbinding gebracht. Het gaat er dan vooral om te kijken naar bepaalde opvallende ontwikkelingen in de wijken en de verklaring die daarvoor gegeven wordt door de mensen zelf.

Het buurtprofiel biedt ook andere voordelen; namelijk een optimaal inzicht in de wijkstructuur draagt onzer inziens ook bij tot gerichte actie en uiteindelijk tot een daling van de armoede in de wijken. Het gaat om de werkelijke behoefte van de wijk vast te stellen. Het project beoogt dan ook om samen met de wijk op basis van een brede bevraging in de wijk de behoeften en problemen in kaart te brengen en gezamenlijk mogelijke oplossingen te formuleren. Hier kunnen dan naast de sterke en zwakke punten duidelijke doelstellingen uit voort komen die dienen als leidraad voor de wijkgerichte integrale aanpak.

De zone Wanapa krijgt ook de nodige aandacht, zoals overigens alle zones in Curaçao, in het armoedeonderzoek.

Zoals ook geldt voor de overige buurtanalyses die door betrokkene uitgevoerd moeten worden dienen enige 'tekortkomingen' zoveel mogelijk opgevangen te worden. Deze tekortkomingen hebben o.m. betrekking op het feit dat de bestaande censusgegevens nu al 10 jaren oud zijn en in feite niet meer actueel. De opdracht voor de onderzoek houdt geen rekening met een diepte onderzoek in sociaal geografische zin van de onderscheiden zones en wijken. Hierdoor kon niet gewerkt worden aan een grootschalig onderzoek en is het aantal respondenten beperkt gehouden. Het is evenwel aan te bevelen om op een later tijdstip alsnog voor relevante onderdelen een meer gericht en diepgaander onderzoek te verrichten.

Om desondanks te komen tot een zinvol buurtprofiel van Wanapa in 2011, is de volgende werkwijze gevolgd:

- 1- Een deskresearch waarbij alle relevante literatuur over de desbetreffende zones welke wij mochten ontvangen van de opdrachtgevers bestudeerd , evenals de resultaten van de uitgevoerde buurtanalyses van Kanga/Dein en Seru Fortuna. Ook heeft ondergetekende aanvullend literatuur gezocht en bestudeerd.
- 2- Kaartanalyse, uitgaande van de Werbata kaarten (rond 1910) en de daaropvolgende topografische kaarten (DROV)
- 3- Gegevens geverifieerd bij DROP via sleutelrespondenten
- 4- Aan de hand van een vragenlijst, welke voor elke respondentengroep enigszins werd aangepast, is gesproken met 10 respondenten die hetzij in de zone zijn geboren, hetzij daar hun jeugd hebben doorgebracht en nog altijd veel contacten hebben met wijkbewoners.
5. Kas di Bario Santa Maria; gesprek met team onder leiding van mw. R.Dap. op 29 juni 2011

-
6. In de pers en overige media zijn politieberichten met betrekking tot de wijken van Wanapa gedurende de maanden juli t/m september 2011 geanalyseerd;
  7. Verder zijn de desbetreffende wijken binnen de zone intensief verkend door middel van observatie (sociaal geografisch) gedurende de maanden juli t/m/ september 2011;

Belangrijk is echter ook om de gegevens van de census 2011 hierbij te betrekken. Dit impliceert dat er aanvullend onderzoek gedaan moet worden na het vrijkomen van de gegevens van de Census 2011.

Overzicht respondenten:

Van de 10 respondenten zijn:

8 in de zone geboren;

5 zijn er altijd blijven wonen;

Allen hebben daar hun volledige jeugd en studiejaren doorgebracht en hebben nog altijd relaties daar wonen;

Slechts 1(een) is op latere leeftijd daar komen vestigen;

4 zijn ouder dan 60 jaar en allemaal zijn ouder dan 50 jaar;

6 zijn van het vrouwelijk geslacht;

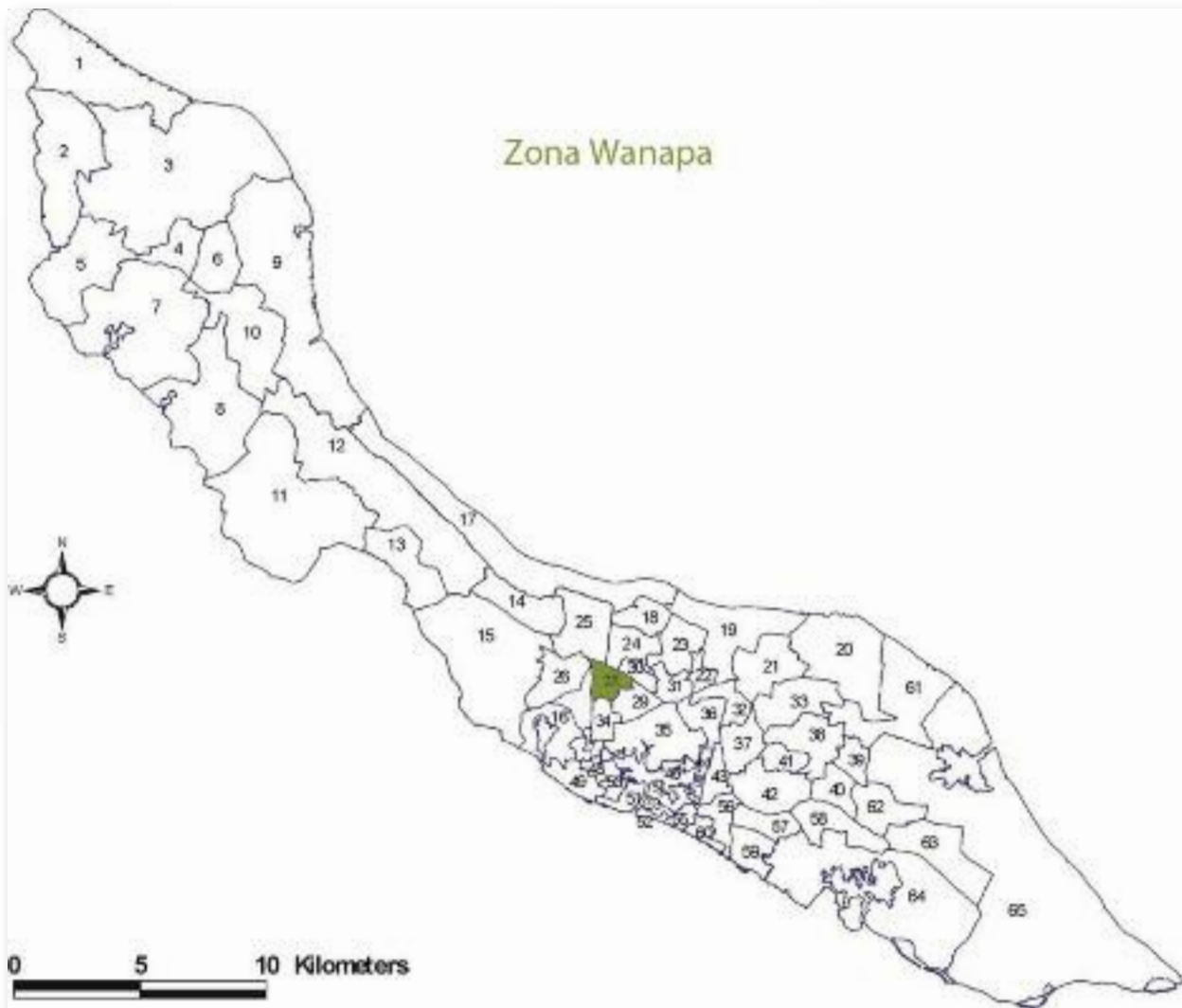
Zij wonen (woonden) in de wijken Vredenberg, Juan Hato, Louis Paula, Noorwegen en Nanie en één net buiten de zone aan de Santo Domingoweg.

1. Geografische positionering van de zone Wanapa

Buurt: Wanapa

Zonegebied: 28

Code: 5012

Deze zone omvat, volgens officiële opgave, een groot aantal wijken en waarschijnlijk is dit de zone met de meeste wijken. Deze zijn: Noorwegen, Blefamia, Blomonte, Zuurzak, Nanie, Wanapa, Juan Antonie, Maria Magdalena, Eendracht, Vredenberg, Klein Marchena, Gora en Constančia (oost) en aan de andere zijde van de Rooseveltweg vinden wij Juan Hato, Constančia (west), Blefamia, Fataña, Kalabarí en Louis Paula.

Het wordt in het oosten begrensd door de zones Buena Vista en Kanga/Dein, in het zuiden door de zone Roosendaal en in het westen door de zone Paradijs en in het noorden door de zones Mahuma en Santa Maria. De zone wordt tevens begrensd door de Winston Churchillweg en de Jan Noorduynweg in het noorden, de Juan Hatoweg in het westen en een deel van de Cubaweg in het zuiden. De zuidgrens wordt verder gevormd door de Blanquillaweg en enige kleinere verbindingswegen. De zone wordt onder meer doorsneden door de Rooseveltweg, de Cubaweg (ged.), Venezuelaweg en de Hispaniolaweg. Deze zone heeft een oppervlakte van 179 ha en behoort tot de regio "Uitbreiding Stad".

---

2. Historie van de wijken binnen de zone Wanapa

2.1. Algemeen

Wij geven hier de geschiedenis weer van de zone Wanapa en de verschillende wijken daarin. Hierbij wordt een zinvolle beperking betracht; d.w.z. dat gekeken is naar de historische feiten die bijgedragen hebben tot een beter begrip van de ontwikkeling van de wijken tot en met heden.

De benaming Wanapa is van zeer recente datum en was daarvóór onbekend in de omgeving en bij de respondenten die sedert de jaren 40 van de vorige eeuw en later in deze zone gewoond hebben. Bij de Dienst Ruimtelijke Ordening en Planning is de oorsprong van de naam ook niet bekend; er is wel een stuk grond welke de naam Guanapa draagt. Aangenomen kan worden dat de toenmalige beleidsmakers, die zich bezighielden met de zone-indeling van het eiland, deze naam overgenomen hebben als zone aanduiding.

In het Oud Archief Curaçao treffen tot tweemaal toe een verwijzing naar de plantage Vredenberg, gelegen in de middendivisie. Ook komen de naam Constantia tegen, een stuk grond in de middendivisie, welke gekocht is door Francisco Daal op 1 december 1888. Een ander stuk terrein, maar nu geschreven Constancia, komt ook voor: een stuk grond beoosten de weg naar de kerk van Santa Maria (de huidige Antillenweg). De laatst bekende eigenaar uit de archieven is Helena J. Mosquito (15 januari 1879). Ook het stuk grond met de naam Maria Magdalena staat aangegeven als perceel middendivisie en in 1852 overgedragen aan een zekere Jacobus Jacobs.

Hoewel hier en daar de term plantage gebruikt wordt, is het niet waarschijnlijk dat hier een plantage in de betekenis zoals wij die kennen, gelegen heeft. Het waren veeleer kunuku's, tuinen en stukken grond.

Watertank aan de Tortugaweg

Op de Werbata kaart (1909) vinden nagenoeg alle nu bekende wijk- of buurtnamen in Wanapa terug. Dit betekent dat de buurten (wijken) in deze zone al vanaf 1900 gevormd waren en dat de bewoning van toen de basis vormde voor de verdere ontwikkeling, groei en verdichting. Op de kaart zien ook dat Vredenberg, Nanie, Eendracht en een klein deel

---

van Noorwegen iets hoger lagen en daardoor een waterscheiding vormde. De rooien naar het westen, over Juan Hato, Constanca en Louis Paula stroomden af in de Piscaderabaai. De rooien naar het zuiden voerden hun overtollig water af naar het Schottegat via Gora, Maria Magdalena en Klein Marchena. In de lagere delen waar genoemde rooien hun regenwater afvoerden vinden wij in het begin van de 20ste eeuw diverse kleine hofjes. Bekende hofjes waren die van Marie-Panchitu te Vredenberg, bij Louis Paula en de hofjes van Juan Hato (later door Portugezen overgenomen). De oude (kleine) dammen en de vele, handgegraven, waterputten in dit gebied geven aan dat hier ook aan meer intensieve landbouw gedaan werd. Deze dammen waren vooral te vinden in Juan Hato, Constanca (west), Klein Marchena, Guanapa, Blomonte, Fantaña en Kalabari. Het waren echter kleine bedrijven waarvan de meeste sedert de jaren 40 langzamerhand verwaarloosd werden. Zoals elders zien deze landbouwgronden verdwijnen ten behoeve van de steeds verdergaande verkaveling van de zone. In het veld zien nog steeds de oude kunuku-huizen overal verspreid staan, sommigen nog in bruikbare staat, de meesten vervallen. Het zijn de laatste overblijfselen van de oude bewoning vóór 1900 en het blijkt dat deze zone al in die tijd een eigen, landelijke, bewoning had. Overigens hielden nagenoeg alle families een paar geiten en kippen en zaaiden zij aan het begin van de regentijd hun eigen akkertjes. Er waren een vijftigtal huizen verspreid op het gebied te vinden.

Volgens opgave van DROP zijn de buurten Noorwegen, Nanie, Eendracht, Gora, Louis Paula en Fantaña gebouwd op particuliere gronden. Volgens respondenten zijn ook de buurten Blomonte en Constanca privé gronden. De overige zijn domeingronden, d.w.z. van de overheid. De wijken in deze zone, in feite familiegronden met daarnaast enige grote stukken domeingrond, hebben zich versneld ontwikkeld door de aanwezigheid van de raffinaderij en de algemene welvaartsgroei sedert de jaren 20 van de vorige eeuw. Degenen die de aanzet vormden voor een eerste uitbreiding met grotere, stenen huizen waren werkzaam bij de Shell, bij de overheid en als kleine zelfstandigen in de bouw, ambachten, transport (buschauffeurs) en kleinbedrijf (winkeleigenaren tienda). Het waren deze families die de basis gelegd hebben voor wat daarna gedurende enige generaties de identiteit van Santa Maria genoemd kan worden.

De moderne en grootschalige ontwikkeling in deze zone stamt echter van de jaren 40 en 50 van de 20ste eeuw en daarna werd de bewoning steeds intensiever in grote delen. De, nagenoeg lege, domeingronden zoals Juan Hato en Vredenberg werden systematisch verkaveld evenals bepaalde eigendomsgronden waaronder Nanie. Op andere particuliere terreinen ontstond in de loop der jaren een ongestructureerde verzameling van huizen van erfgenamen zonder dat hun titel genoegzaam werd geregeld. Onder meer hierdoor bleven bepaalde terreinen open of gedeeltelijk open en vervielen tot zogeheten woeste gronden (mondi) door de ontstane problemen met onverdeelde en slecht geadmistriceerde boedels. Vanaf de jaren 70 constateren ook een sociale achteruitgang in bepaalde delen en daarmee ook meer maatschappelijke problemen.

Een ander belangrijk feit is de sterke commercialisering van de hoofdwegen, met name de Churchillweg, Rooseveltweg, Jan Noorduynweg, Hispaniolaweg en Cubaweg. Langs uitgestrekte delen van deze wegen vinden bijna uitsluitend commerciële activiteiten en is de woonfunctie sterk teruggedrongen of zelfs helemaal verdwenen. Dit komt door de grote

---

overlast van het verkeer, de hinder van bedrijven en vooral van horeca bedrijven en omdat deze gebouwen voor een goede prijs verkocht konden worden. Het kruispunt van Santa Maria is een groot knooppunt en tegelijkertijd een enorme bottle neck geworden aangezien de aanvoerwegen en het kruispunt zelf de grote stroom auto's niet meer aankan. Tijdens de spitsuren zijn lange files waar te nemen. Hierdoor worden de buurtwegen steeds meer als sluiptwegen gebruikt. Anderzijds is de zone, samen met de overige zones onder de noemer 'parochie Santa Maria', één groot dienstencentrum geworden waar nagenoeg alle diensten en producten te vinden zijn.

Indeling

Voor een beter overzicht wordt de zone onderverdeeld in:

1. De wijken beoosten de Rooseveltweg
2. De wijken ten westen van de Rooseveltweg

Ad 1. De eerste groep wijken kan verder onderverdeeld worden in:

- a. de wijken ten noorden van de Cuba weg en
- b. de wijken ten zuiden van de Cuba weg.

Ad 1 De wijken beoosten de Rooseveltweg

Ad 1a.

Hier vinden wij de hoger gelegen delen met vaak mooie vergezichten. Deze wijken zijn van oudsher sterk gericht geweest op Santa Maria en beschouwen zich als een deel daarvan. De wijk **Vredenberg** is al in een eerder stadium verkaveld, ziet er geordend uit en heeft over het algemeen een goed ontwikkeld wegennet met straatverlichting en andere voorzieningen. Deze wijk is nagenoeg volgebouwd en is een middenstandswijk.

De commerciële activiteiten aan de randen oefenen echter een minder positieve druk uit, doordat deze activiteiten naar de wijk toe uitstralen en steeds verder oprukken. De respondenten ervaren echter relatief weinig last van het sociaal minder wenselijk gedrag dat hierdoor verwacht kan worden. De Antillenweg was de voormalige 'weg naar de kerk van Santa Maria' en was een belangrijke verbinding tussen de Rooseveltweg (komende vanuit Otrobanda!) en de Churchillweg (richting kerk). Deze is afgesloten aan de zijde van de Rooseveltweg terwijl het laatste deel uitkomend aan de Churchillweg in slechte staat verkeert. Volgens respondenten waren het vooral mensen werkzaam bij de Shell en de overheid die een kavel kochten, naast de traditionele families, maar na de jaren 70 zien wij stelselmatig een verschuiving van de jongeren uit deze groepen naar andere, nieuwe wijken.

De wijk **Nanie** is particulier (familie Claens) en is lang een open gebied geweest. Al in de jaren 30 en 40 hebben enige middenstanders hier hun woningen opgezet, maar wordt nu helemaal volgebouwd in opeenvolgende fases. Het is minder strak gestructureerd en woningen van alle soorten en verschillende maatschappelijke lagen komen hier voor. Hier vinden wij veel meer een vermenging van sociale klassen en wij ontmoeten kleine huisjes met bedrijfsactiviteiten zoals autoreparatie aan huis en even verder goed uitziende huizen

---

op heuvels met een mooi uitzicht.

Waarschijnlijk door het particulier eigendom van de grond is de toestand van de wegen lang niet overal goed te noemen. Wel is er straatverlichting.

De wijken **Constancia** ('beoosten de weg naar de kerk') **Zuurzak**, **Eendracht** en **Wanapa** (Guanapa) hebben afwisselend lege, onbebouwde plekken alsook keurig verkavelde delen. Tegen de Hispanolaweg aan vinden meer bedrijfsmatige activiteiten en is het leefklimaat hierdoor beïnvloed. Volgens de respondenten uit (of afkomstig van) deze wijken hebben zich recentelijk hier ook meer migranten gevestigd. Dit is het resultaat van hun observatie; de CBS gegevens geven de situatie aan voor de zone in zijn geheel.

De wijk **Noorwegen** ziet er redelijk verzorgd uit met grote woningen en goed onderhouden wegen. Een deel is echter nog niet ontwikkeld, vooral richting Juan Antonie ('De Savaan') en ook tussen Kingstonweg en Paraguanaweg. Het gebied is deels hoger gelegen en er zijn dure huizen op mooie plekjes gebouwd. De commerciële activiteiten binnen in de wijk zijn voornamelijk de exploitatie van appartementen (flats).

De wijk **Blomonte** wordt in feite in twee delen gesplitst door de Cuba weg. Deze weg heette vroeger 'Hanchi Meri' naar een bekende bewoonster van Blomonte. De commerciële activiteiten hebben deze twee wijken bijna volledig opgeslokt. En het zeer drukke en onoverzichtelijke kruispunt Cubaweg/Rooseveltweg heeft het leefklimaat hier in negatieve zin aangetast. Dit komt onder meer door de geluidsoverlast van het verkeer, de onveilige verkeerssituatie en de files die zich tijdens de spits vormen.

Ad1.b.

De wijken ten zuiden van de Cuba weg liggen wat lager, hebben minder mooi uitzicht en de woningen staan hier dicht op elkaar op kleinere kavels en het geheel maakt een minder gestructureerde indruk. De sociale situatie hier kenmerkt zich door een hoge concentratie van families uit de lagere inkomensklassen, veel (recente) migranten en ook door meer sociale problemen. Vanaf het midden van de 20ste eeuw hebben veel migranten uit de Britse eilanden zich hier gevestigd, vooral door de nabijheid van de raffinaderij en de centrale ligging op het eiland. Uit de politie berichten blijkt dat er relatief veel verzoeken voor assistentie zijn. Het betreft meestal bepaalde 'hotspots' in deze buurt. Het valt echter ook op dat steeds meer huizen goed verzorgd uit zien wat een zekere positieve ontwikkeling aangeeft.

Hoewel tijdens de spitsuren steeds meer sluipverkeer voorkomt zijn het vooral de Haitiweg en de Blanquillaweg die als sluipwegen gebruikt worden.

Deze wijken zijn **Gora**, **Maria Magdalena** en **Klein Marchena** en zijn meer gericht op de zones Roosendaal en Buena Vista. Zij worden ook als Buena Vista beschouwd door de bewoners en hun kinderen bezoeken veelal de scholen van Buena Vista en Roosendaal evenals de sportactiviteiten, de katholieke kerk en de scholen van Buena Vista.

Ad 2 de wijken ten westen van de Rooseveltweg

Juan Hato

De grootste wijk hier is Juan Hato; oorspronkelijke was het terrein van Juan Hato kleiner

---

maar door de verkaveling in de jaren 40 en 50 loopt de wijk nu tot aan de huidige Juan Hatoweg. Juan Hato ligt tegenover Mahuma waar in het begin van vorige eeuw veel landbouwkavels zijn uitgegeven en ook in Juan Hato zijn enige kavels voor dit doel uitgegeven (in huur). Het was en is domeingrond.

Aangezien hier veel water afstroomt in de regentijd waren er ook een klein aantal agrarische bedrijven te vinden, onder meer tussen de Jan Noorduynweg en de Indianaweg en langs de Georgiaweg en de Juan Hatoweg. Deze activiteiten behoren nu echter bijna geheel tot het verleden en Juan Hato is een woonbuurt met middenstandhuizen, vergelijkbaar met de wijk Vredenberg. De huizen hier staan op vrij grote percelen en de wijk biedt een goed gestructureerde aanblik. Alle wegen zijn geasfalteerd en vrij goed onderhouden. De rooien zijn breed en dit duidt op de noodzakelijke afvoer van water in de regentijd. Deze wijk is ook bewoond geworden vanaf de jaren 40 door middenstanders en is qua verzorging gericht op de voorzieningen van de zones Santa Maria en Mahuma.

Juan Hato is bij uitstek de wijk waar de sportvelden liggen en waar een belangrijk deel van het 'hart van Santa Maria' ligt. Zeer bekend en populair is het Frank Curiel Ballpark.

Ten zuiden van Juan Hato ligt **Kalabari** (Calabari). Deze wijk is uitgebouwd op particuliere grond en minder goed gestructureerd. Maar door de recente verkavelingen en betere woningen kan het als een verlenging van de wijk Juan Hato beschouwd worden. Wij zien hier echter meer typisch oude kunuku huizen en commerciële activiteiten die meestal niet in een middenstandswijk thuishoren. Wij kunnen deze wijk ook als een overgangswijk beschouwen. Een brede rand van deze wijk gelegen aan de Rooseveltweg is nagenoeg geheel gecommmercialiseerd. Vanaf de grote weg is niet te zien dat het een woonwijk betreft. De commerciële activiteiten hier vormen een probleem voor het verkeer vanwege de vele volledig open parkeerplaatsen langs de weg en het continu uitrijdende verkeer. De wijken **Bleefamia**, **Constancia (west)** zijn te beschouwen als verlengde delen van het Kalabari gebied. Het zijn dichtbebouwde wijken waar de woningen dicht op elkaar gebouwd zijn en minder gestructureerd als Juan Hato. Er zijn hier ook grotere onderlinge welstand/ sociaal economische verschillen maar het geheel maakt een redelijk verzorgde indruk. Volgens respondenten waren dit oorspronkelijk familiegronden maar na verkaveling en verkoop overgedragen aan de overheid.

De wijk **Fantaña** is grotendeels een open gebied, aan de straatkant toe, en deels bewoond. Het is particuliere grond en geeft een minder verzorgde indruk met vaak tijdelijke activiteiten. Het is alsof het terrein in afwachting is op ontwikkeling.

Ten zuiden van de Argentinaweg tot aan de Uruguay/Hondurasweg en begrensd door de Juan Hatoweg en de Rooseveltweg bevinden wij ons in **Louis Paula**. Een deel is een dicht bevolkte volkswijk waar verschillende uiteenlopende sociale groepen en migranten woonachtig zijn. Het maakt in het algemeen een minder geordende indruk, er zijn meer slechte en soms doodlopende wegen te vinden en wij zien hier en daar oude auto's en niet opgehaald afval langs de wegen of op de terreinen. De oorzaak van de minder gestructureerde bewoning dient gezocht te worden in de grondsituatie.

Louis Paula is volgens respondenten een groot stuk grond geweest welke toebehoorde aan de familie Louis Paula. Hier waren verschillende tuinen en hofjes met gegraven putten en

---

werd aan landbouw en veeteelt gedaan. Er was zelfs een kleine begraafplaats. Maar door overerving, slecht geadmistreerde verdeling onderling voor huizenbouw en zelfs het inruilen voor stukjes grond om schulden te betalen verviel deze grond tot een ongestructureerd geheel. Vooral langs de Rooseveltweg werden stukken verkocht o.m. aan handelaren van Syrische afkomst. Dit gedeelte is vrij open gebleven met enige onafgebouwde structuren wijzend op niet (of onvoldoende) gerealiseerde bedrijfsintenties. De grond werd ook verkocht aan andere personen zowel van buitenlandse afkomst (Engels eilanden, Portugezen, Latino's e.a.) als aan lokale families. De nakomelingen van de oorspronkelijke bewoners zijn hier nog altijd te vinden. De influx van sociaal zwakkere groepen nam in de loop der tijd ook toe. Met deze ontwikkeling nam ook de maatschappelijke nood toe volgens de respondenten uit dit deel van de zone.

Jaren 50 en 60: algemeen.

In de jaren 50 ontwikkelde het kruispunt Santa Maria zich tot een nieuw verzorgingscentrum met o.m. een pompstation, overheidskantoor, een openluchtbioscoop, winkels en restaurants. Daarvoor waren de bewoners aangewezen op de weinige en verspreide winkels (toko's) van Rei (Seru Fortunaweg), Panchito (14 de Julio) en Zjeni in het westelijke punt van Juan Hato. De komst van Toko Yumuri betekende een grote verandering in het verzorgend karakter van dit centrale deel van de parochie Santa Maria. In dezelfde periode werden grote delen verkaveld, elektriciteit, water- en telefoonleidingen door de hele zone aangelegd, de wegen geasfalteerd en van straatverlichting voorzien.

De vorming van een nieuwe parochie en de inauguratie van de katholieke kerk te Buena Vista (1959) heeft de "oude Santa Maria" kleiner gemaakt en daardoor ook een deel van haar identiteit ontnomen. In het grootste deel van de zone Wanapa beschouwd men zich nog altijd een "hende di Santa Maria".

In de **jaren 70 en 80** vinden wij een aantal belangrijke ontwikkelingen te weten:

- een verandering in maatschappelijke constellatie van de wijken: de traditionele groepen zijn ofwel vertrokken of gestorven en daarvoor in de plaats zijn er nieuwe maatschappelijke groepen gekomen die veel minder binding hebben met hun wijk. Oude toko's zijn vervangen door Portugese toko fruteria's, deze zijn ondertussen overgenomen door Chinese mini-markets die in nog grotere getale aanwezig zijn. De winkeldichtheid is hier enorm toegenomen. Veel snacks, restaurants, truck di pan e.d. zijn hier langs de grote wegen te vinden. Opvallend veel autowasbedrijven, wasserijen en ook kledingzaken zijn erbij gekomen.
- het drugsgebruik doet ook in deze zone zijn intrede, zij het niet meer dan in overige zones maar beïnvloedt wel het leefklimaat in negatieve zin. Deze activiteiten zijn echter geconcentreerd en zeker niet algemeen aanwezig in de zone.
- de druk van het verkeer wordt steeds groter en deze trend zet zich alleen maar voort gedurende de afgelopen decennia.
- de commercialisering langs de hoofdwegen is ten slotte van belang voor het leefklimaat. Nagenoeg alle soorten producten en diensten kunnen hier verkregen worden. Werd Santa Maria, de aanduiding van het totale gebied, beschouwd als de grootste concentratie van mensen, het wordt nu beschouwd als de 'hoofdstad' van Curaçao (vlg. respondenten).
- met de introductie van de geozone indeling (DROV-CBS) in de jaren 80 heeft dit gebied

---

de naam Wanapa gekregen. Bij de bewoners van de zone leeft dit begrip niet; de meeste respondenten konden de benaming niet goed plaatsen. Zij zijn de naam Wanapa wel tegengekomen op bepaalde documenten.

Pompstation Sta. Maria

3. Demografische kenmerken

3.1. Aantal inwoners

De totale bevolking in de zone Wanapa is behoorlijk afgenomen, en wel van 5183 in 1992 tot 3987 in 2001. Dit betekent een afname van 23,1%. De bevolkingsdichtheid was respectievelijk 2896 en 2227 voor 1992 en 2001. De zone Wanapa behoort nog altijd tot de dicht bewoonde zones, ondanks de aanzienlijke afname gedurende de afgelopen decennia. Er is ook een lichte daling geconstateerd van -3,4% tussen 1981 en 1992 (voor Curaçao was de daling toen -2,2%). De bevolking van Curaçao is in de periode 1992 -2001 gedaald met gemiddeld -9,3%. De zone Wanapa laat echter een grotere daling zien, evenals de naastgelegen zones Paradijs (-20,0%) en Buena Vista (-21,6%). Hier geldt ook dat door de opschoning van de bestanden van het Bevolkings-register vanaf 1998 veel personen, die reeds vertrokken waren maar die tot dan toe in het register waren gebleven, zijn afgevoerd. In ieder geval kan worden vastgesteld dat de bevolkingsgroei een afname laat zien tussen 1981 en 2001. Een andere oorzaak is ook het verloren gaan van de woonfunctie langs de grote wegen in verband met de commercialisering.

3.2. Leeftijdsopbouw

Curaçao kent al enkele jaren een proces waarbij het aandeel personen jonger dan 15 jaar aan het afnemen is ("ontgroening") en daartegenover een proces waarbij het aandeel van personen van 65 jaar en ouder aan het toenemen is ("vergrijzing"). Dit geldt ook voor Wanapa, waar het proces van "ontgroening" een stuk harder loopt en de "vergrijzing" zich nog veel harder ontwikkeld dan gemiddeld voor Curaçao. Dit betekent dat vooral de groep 16-65 jarigen relatief meer afneemt.

Relatieve leeftijdsverdeling Wanapa in vergelijking tot Curaçao

		Census	Census
		1992	2001
0 - 14 jr	Wanapa	25	20
	Curaçao	25,9	23,6
15 - 65 jr	Wanapa	66	64
	Curaçao	66	65,6
65 + jr	Wanapa	9	16
	Curaçao	8,1	10,8

3.3. Man-vrouw verdeling

Het vrouwenoverschot op Curaçao is een bekend fenomeen dat bovendien steeds sterker wordt. De sekseratio voor Curaçao is in de volkstelling van 2001 gemeten op 116 vrouwen voor elke 100 mannen. In 1992 was het 111. In de buurtmonitor van 2007 is de sekseratio

voor de 12 bestudeerde wijken samen bijna 120. De sekseratio van Wanapa lijkt de landelijke trend (Curaçao) te volgen, met dien verstande dat de sekseratio in 1992 duidelijk kleiner was dan het gemiddelde voor Curaçao. De sekseratio van Wanapa laat een zeer sterke groei zien 1992 en 2001, namelijk van respectievelijk 106 naar 117.

Truck di pan langs Rooseveltdweg

3.4. Land van oorsprong

Volgens de volkstellingen van 1992 en 2001 is in de zone Wanapa het percentage allochtone mensen (dwz niet op Curaçao geboren) duidelijk afgenomen en wel van 15.1% naar 11.9%. Voor heel Curaçao waren de cijfers resp. 12.5% en 15.8%. Dit betekent dat het percentage allochtonen in deze zone lager ligt dan het landelijk gemiddelde; het betekent ook dat in deze zone juist een relatieve afname geconstateerd wordt vergeleken met de landelijke groei. Het aantal personen met vertrekplannen (4.6%) zit een stuk lager dan in de rest van Curaçao in 2001 (gemiddelde Curaçao: 6.2%) maar in de groep van 18-24 jaar is dit juist hoger (19.3%), tegen het landelijk gemiddelde van 16.6%. Dit wijst op de algemene trend van vertrek voor studie of een beter inkomen en ontwikkelingsmogelijkheden.

De zone Wanapa wordt blijkbaar bewoond door een meer traditionele groep, die hier dus langer gevestigd is. Ook blijkt uit de gesprekken met respondenten dat veel migranten zich enige generaties terug hebben gevestigd en hun nakomelingen behoren niet meer tot de buitenlandse groep. Velen van de eerste generatie immigranten zijn intussen gestorven en konden dus niet betrokken worden in het onderzoek.

3.5. Religie

Het relatieve aantal katholieken is in de periode 1992-2001 nagenoeg gelijk gebleven, te weten 83% in 1992 en 82% in 2001. Deze cijfers geven aan dat het relatieve aandeel van katholieken in deze zone iets hoger is vergeleken met het landelijk gemiddelde van 81.3% in 1992 en 80.1% in 2001. De cijfers geven ook aan dat voor wat betreft het aandeel van katholieken, conform de trend voor Curaçao als geheel, een (heel) kleine afname te constateren is.

Het aandeel onkerkelijken geeft voor 1992 een percentage dat duidelijk lager dan het landelijk gemiddelde ligt, nl 4.6% voor deze zone, op 5.1% voor Curaçao. Het aangegeven percentage voor 2001 is sterker afwijkend van het landelijk gemiddelde, nl 3.6% ten opzichte van 4.6% voor Curaçao. Opvallend is dat het aandeel onkerkelijken in deze zone sterk is afgenomen.

De parochiekerk voor de bewoners van Wanapa is op de eerste plaats de kerk van Santa Maria, vooral voor de wijken Juan Hato en omgeving en de wijken tegen de Churchillweg aan liggend. Een deel van Wanapa heeft de kerk van Buena Vista als parochiekerk.

Stukje Kingstonweg

4. Sociaal economische kenmerken

4.1 Samenstelling huishoudens

Het fenomeen van éénpersoonshuishoudens (alleenstaanden) op Curaçao lijkt groeiend te zijn. In de volkstelling van 1992 worden 15,7% van de huishoudens als éénpersoons geregistreerd. In 2001 is dit percentage gegroeid naar 20,7%. Voor de 12 bestudeerde wijken in de buurtmonitor van 2007 worden bijna een kwart (23,3%) van alle huishoudens als een eenpersoonshuishouden aangemerkt.

In de zone Wanapa is het fenomeen van alleenstaanden gegroeid van respectievelijk 15,3% naar 20,8% tussen 1992 en 2001. Deze groei is vergelijkbaar met de landelijke trend (resp. 15,7 en 20,7).

Het fenomeen éénoudergezinnen met kinderen jonger dan 18 jaar was in 1992 nagenoeg gelijk aan het landelijk gemiddelde maar vertoont een duidelijke daling, in overeenstemming met de landelijke trend maar dan iets sterker.

Percentages eenpersoonshuishoudens zonder kinderen

	Census 1992	Census 2001
Wanapa	15,3%	20,8%
Curaçao	15,7%	20,7%

Percentages eenpersoonshuishoudens met kinderen jonger dan 18 jaar

	Census 1992	Census 2001
Wanapa	11,2%	6,7%
Curaçao	10,5%	7,8%

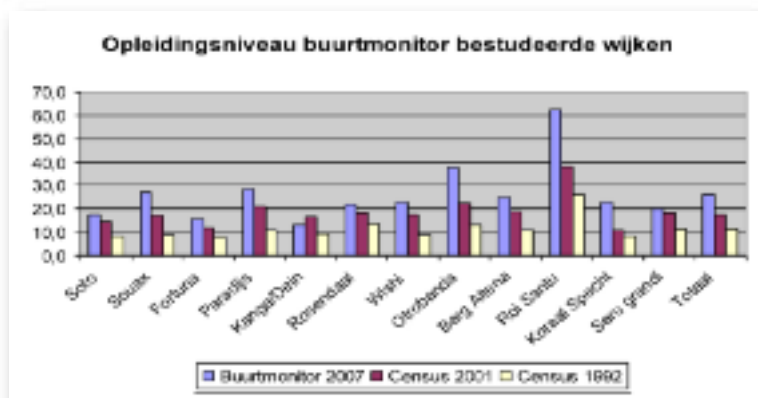
Het percentage meergezinshuishoudens is in dezelfde periode nauwelijks gedaald, van 9,8 in 1992 naar 9,1 in 2001

Het percentage huishoudens met een vrouw als hoofd is lager dan het landelijk gemiddelde, te weten voor 1992 resp. 31,4 tegen 34,7 en voor 2001 resp. 37,9 tegen 39,6.

4.2 Opleidingsniveau

Het opleidingsniveau (d.i. “het aantal mensen met een hogere opleiding voor iedere 100 personen met een gevolgde lage opleiding”) van de mensen op Curaçao stijgt geleidelijk. Het opleidingsniveau voor Wanapa was in 1992 iets hoger dan het landelijk percentage maar is in de periode 1992 tot 2001 minder gegroeid dan voor Curaçao, namelijk van respectievelijk. 25,5% tot 34,3%.

Zie onderstaand tabel.

De meeste van de 12 eerder bestudeerde wijken in de buurtmonitor van 2007 hebben een waarde voor opleidingsniveau dat ruim onder het gemiddelde van heel Curaçao ligt. In Wanapa ligt het opleidingsniveau hoger dan in die wijken maar is gedurende de periode 1992-2001 wel achtergebleven op de landelijke ontwikkeling.

Opleidingsniveau Wanapa

	Census 1992	Census 2001
Wanapa	25,5%	34,3%
Curaçao	23,1%	38,3%

Voor de 12 bestudeerde aandachtswijken is dit percentage 26.1 zoals blijkt uit Buurtmonitor 2007

4.3. Inkomensverdeling

Bij een vergelijking van het gemiddeld inkomen per werkende van Wanapa (NAf 2218) in 2001 met het gemiddeld inkomen voor Curaçao (NAf 2646) voor hetzelfde jaar blijkt dat deze zone een lager gemiddeld inkomen per werkende heeft en daardoor onder het landelijk gemiddelde zit. Als wij kijken naar het geïnfleerde inkomen over de periode 1992-2001 blijkt dat Wanapa toch iets beter in dit opzicht scoort (NAf 2337) tegen een landelijk gemiddelde van NAF 2273). Het is voor dit onderzoek beter om te kijken naar de geïnfleerde inkomens over een periode; dit geeft een beter beeld van de situatie. Bij gemiddeld inkomen blijft echter steeds het probleem van de uiterste waarden die het gemiddelde beïnvloeden. Als gekeken wordt naar het gemiddeld huishoudinkomen blijkt hier wederom dezelfde trend. Wanapa scoort hoger (NAf 3633) dan het algemeen gemiddelde in 1992 (NAf 3451) maar blijft achter bij het landelijk gemiddelde in 2001 (nl NAF 3224 tegen NAF 3701). Het gemiddelde geïnfleerde huishoudinkomen is echter iets hoger dan voor Curaçao, respectievelijk NAF 3633 tegen NAF 3451. Er kan hieruit een voorzichtige

conclusie getrokken worden dat het inkomensniveau in Wanapa stagneert en dat er sprake is van een lichte achteruitgang.

Volgens respondenten is er zeker sprake van armoede, maar deze is verspreid en tegelijkertijd geconcentreerd langs bepaalde wegen in Nanie, Eendracht en Constanca I en II en meer algemeen in Gora, Maria Magdalena, Klein Marchena en Louis Paula. Een van de respondenten ziet het vertrek van productieve gezinsleden naar Nederland en de onverdeelde boedels als belangrijke oorzaak dat bepaalde families geen betere huizen kunnen bouwen en in meer behoeftige omstandigheden verkeren. Bepaalde bedrijfsmatige activiteiten zoals open garages maken een slordige indruk door de vele kris kras geplaatste auto's op het terrein en op de openbare weg.

Autowasserij aan de Rooseveltweg

4.4 Arbeidsparticipatie

De 12 in de buurtmonitor bestudeerde aandachtswijken tellen in 2007 een duidelijk lager percentage werkzamen dan voor heel Curaçao. Namelijk 39,8% in de buurtmonitor, terwijl het Arbeidskrachten Onderzoek (AKO) van het CBS eind 2006 een percentage van 49,4% voor heel Curaçao telt. Het percentage werklozen in Wanapa volgens de census van 2001 is 14,2% wat iets lager is dan het landelijk gemiddelde van 15,8% en tevens geeft dit aan dat dit percentage lichtelijk gedaald is in vergelijking met 1992 (14,5%, waarbij landelijk gemiddelde 16,9 was). Dit betekent dat het aantal werkenden in deze zone lichtelijk hoger is dan het landelijk gemiddelde en dat dit stabiel is gebleven. Een visuele analyse, en uit gesprekken met respondenten uit de zone, blijkt dat de onderlinge inkomensverschillen verdeeld over de zone voorkomen met hier en daar een iets grotere tegenstelling. Volgens respondenten zijn veel jongeren verhuisd naar nieuwe middenstandswijken na afronding van hun studie en of na het bereiken van een zekere carrière of naar Nederland. Dit laatste

---

betreft ook personen die iets ouder zijn, maar nog in de arbeidsproductieve leeftijd zijn.

De 12 bestudeerde wijken in de buurtmonitor van 2007 hebben samen ook een hoger werkloosheidspercentage dan het percentage voor Curaçao dat is berekend in het AKO van 2006. Namelijk 19,9% in de buurtmonitor t.o.v. 14,7% in het AKO.

Het jeugd werkloosheidspercentage in Wanapa in 2001 is duidelijk lager (24.2%) dan in andere zones (Curaçao: 33.7%) maar betekent een verbetering vergeleken met 1992 (32.7% voor Wanapa en voor Curaçao: 32.7%).

Ook het aandeel van afhankelijke mensen (dwz economisch niet-actieven of de mensen van 15 jaar en ouder die aangeven noch werkzaam, noch werkzoekend te zijn), is in de 12 bestudeerde buurtmonitorwijken samen duidelijk hoger als voor heel Curaçao. De buurtmonitor telt 44,3% voor de bestudeerde wijken, terwijl het AKO van 2006 36,7% aangeeft voor heel Curaçao.

Voor wat betreft de economische afhankelijkheid in 2001 is de score voor Wanapa ongeveer gelijk aan het landelijk gemiddelde, respectievelijk 184 tegen 182. Over de periode 1992 - 2001 is er een lichte stijging te zien van het aantal economisch afhankelijken.

Visverkoop aan de Churchillweg

4.5 Tienermoederschap

In de 12 bestudeerde wijken van de buurtmonitor worden 7,8% van tienermeisjes (leeftijd van 15 t/m 19 jaar) geteld die al moeder zijn tijdens de interviews in januari 2007. In de zone Wanapa is dit duidelijk afgenomen; het percentage tienermoeders (6.5%) in 1992 was vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde (7.0%), maar in 2001 is dit sterk afgenomen, te weten 2.1% tegen 7.3% voor Curaçao. Deze gegevens zijn van het CBS, census 1992 en 2001.

---

5. Sociale participatie

De maatschappelijke participatie is één van de thema's die in de buurtmonitor gebruikt wordt om het leven in de wijken te meten. Hierbij gaat het om deelname aan sport, uitgaansleven, vrijwilligerswerk, vrijetijdsactiviteiten en hobby's. In de buurtmonitor 2007 zijn de resultaten gepresenteerd voor wat betreft de mate waarin mensen in de bestudeerde wijken kunnen participeren aan het sociale leven. Er is gemeten in hoeverre de mensen in die wijken kunnen deelnemen aan sport en recreatie, aan het uitgaansleven, aan vrijwilligerswerk en ten slotte ook de schoolparticipatie.

Hoewel in dit onderzoek geen sprake kan zijn van gemeten resultaten (zie verantwoording in inleiding) kan wel gesteld worden dat er voldoende mogelijkheden zijn voor de zone bewoners om te participeren aan het maatschappelijk leven. In de zone zelf zijn de sportfaciliteiten beperkt in die zin dat de velden voor balsporten aan de rand liggen in de wijk Juan Hato. Maar door de ligging van de zone kan met groot gemak gebruik gemaakt worden van voorzieningen in daarnaast gelegen zones, te weten Santa Maria, Mahuma en Buena Vista. Maar ook is het gemakkelijk om naar de stadsomgeving te gaan en gebruik te maken van voorzieningen daar.

Wij constateren wel een verschuiving naar soorten activiteiten: in de jaren 50-70 waren er veel sportverenigingen en clubs, het buurtcentrum (Sta Maria) organiseerde veel sportontmoetingen en andere activiteiten. Ook was er een zeer actieve padvinderij. De laatste 20 jaren is de deelname aan verenigingen en clubs sterk achteruitgegaan en de jeugd wordt veel meer in beslag genomen door moderne computerspelletjes en internet activiteiten: men zoekt vertier meer in huiselijke en directe woonomgeving. De opgroeiende kinderen van immigranten hebben vaak meer behoefte aan losse werkzaamheden (jobs) bij de supermarkt voor een extra inkomen dan om te participeren aan sport en in clubs. Ook zijn ouders vaak bevreesd voor het contact van hun kinderen met 'verkeerde jongeren'. Dit is volgens een recent onderzoek van de sportvereniging VESTA in het kader van hun meerjarenplan.

5.1. Deelname aan sport

Uit de buurtmonitor van 2007 blijkt dat het percentage personen van 4 jaar en ouder in de 12 bestudeerde wijken in de buurtmonitor die aangeven minstens 1 keer per week te sporten 19.4% is. Voor Wanapa als zone zijn er geen harde cijfers beschikbaar maar de mogelijkheden voor sportbeoefening zijn wel degelijk aanwezig. De beschikbare faciliteiten bestaan o.m. uit de velden te Juan Hato, waar de Frank Curiel Ballpark een centrale plaats inneemt. Door de activiteiten daar heeft Santa Maria naam gemaakt in de sportwereld in Curaçao en hebben hier opgeleide sporters faam verworven in het buitenland. De baseballclub Santa Maria Pirates is één van de bekendste op het eiland en ook vaak kampioen geweest. Zeer belangrijk is ook voetbal geweest, en in feite heeft deze tak van sport de weg geopend voor Santa Maria (totaliteit). Twee belangrijke zaken waren het sportveld welke door een weldoener geschonken werd zodat de jongens van Joe Mathilda, een andere legendarische figuur, konden voetballen. En het tweede was de oprichting van de sportvereniging VESTA (vriendschap eendracht sterken tegen alles). Hoewel het veld van deze vereniging nu net buiten de zone ligt, is het een integraal deel van de ontwikkeling in dit deel van Curaçao. Niet alleen de druk bezochte wedstrijden maar ook allerlei andere even-

ementen zoals 'elekshon Reina di klub' en fundraising activiteiten waren bijzonder populair. En brachten de wijkbewoners dichterbij elkaar.

Voor een groot deel van Wanapa moeten sportliefhebbers echter buiten de zone zijn maar de afstanden zijn zo klein dat het nauwelijks als hinder ervaren wordt. Voor veldsport kan men terecht in Kanga en bij de scholen van Santa Maria en Buena Vista.

Er wordt tegenwoordig gepoogd meer belangstelling te ontwikkelen voor volleybal; het probleem blijft echter het gebrek aan discipline (wensen niet continu hard te trainen) en follow-up. Andere bestaande initiatieven, maar wel in mindere mate (low profile), zijn op het gebied van acrobatiek, judo, baseball en gewichtheffen.

Over het algemeen sporten vrouwen relatief weinig in de bestudeerde wijken (slechts 12,3%). Voor Wanapa zijn hierover geen geverifieerde gegevens voorhanden. Wel heeft ondergetekende uit gesprekken begrepen dat de meest populaire sporten vooral door mannen/jongens beoefend werden. Wel komen er nieuwe ontwikkelingen, bv softball en volley, waaraan vrouwen ook meer participeren.

De Frank Curiel's Ballpark

5.2. Deelname aan uitgaansleven

Mensen in de aandachtswijken die bestudeerd zijn in de buurtmonitor van 2007 geven voor bijna 59% aan dat zij minstens 1 keer per maand uit gaan. Ten aanzien van dit aspect ontbreekt het nog aan meer gegevens om een concreet oordeel over Wanapa te kunnen vellen. Juan Hato, Vredenberg, Nanie, Eendracht, Noorwegen e.a. zijn typische woonwijken zonder veel voorzieningen. Maar aan de randen, langs de grote wegen vinden wij een concentratie van ontmoetingspunten variërend van snacks en toko's tot aan dansgelegenheden. De sportvelden van Juan Hato vormen ook een attractie door de vele activiteiten

die daar georganiseerd worden. Vooral in de weekeinden vinden hier regelmatig sportontmoetingen plaats waarbij veel publiek op af komt. Aan de Rooseveltweg en de Churchillweg vinden wij diverse drink- en eetgelegenheden en andere ontmoetingspunten. De bewoners van Wanapa moeten het voor een goed deel hebben van gelegenheden buiten de zone voor hun uitgaansleven. Door het intensief gebruik van de auto en het openbaar transport voelen de respondenten zich niet tekort gedaan op dit gebied, aangezien zij met groot gemak hun vertier in de naaste omgeving en ook elders op het eiland zoeken.

Greenhouse aan de Rooseveltweg

Het kruispunt van Santa Maria is een centraal punt ook wat uitgaansgelegenheden betreft. Het gaat hier om snacks, een party-centrum en (Chinese) restaurants waar men elkaar ontmoet. Wanneer er wedstrijden gespeeld worden bij Frank Curiel Ballpark (Little League en softball) en bv domino tournooien bij VESTA komen veel bezoekers hierop af. Jaarlijks wordt de Dia di Santa Maria (op de te eerste zondag van juni) langs de Juan Hatoweg georganiseerd. Het is dan vooral een muzikaal gebeuren met parades en eet- en drankgelegenheden. Dit jaar is het voor de derde keer georganiseerd, maar de belangstelling is wel afgenomen. Opvallend is de trend van informele groepen die zich verzamelen bij snacks, toko's en restaurants waar simpelweg gezeten en gepraat wordt met een drankje en waar soms domino of een ander spel gespeeld wordt. Belangrijk is dat een drankje gehaald kan worden met eventueel wat blokjes kaas of andere versnappering. Van echte culturele activiteiten is weinig sprake en ook de padvinderij, knutselclubs en dansgroepen vanuit de wijken zelf zijn minder geworden. Doordat hier de route van de grote optocht van Karnaval begint en de optocht van paarden eindigt, vinden wij een periode van bruisende activiteit gedurende de carnavalsperiode.

5.3. Deelname aan vrijwilligerswerk

Tot in de beginjaren 80 was een zeker dynamisme te bespeuren op het gebied van jeugdwerk, wijkgerichte activiteiten, activiteiten clubs voor ouderen en dames. En niet te vergeten de organisatie van velerlei sportevenementen en een bloeiende padvinderij beweging (de Sint Antoniusgroep telde in betere jaren 60-70 leden en er was ook een groep van de Meisjesgilde). De vrijwilligers van toen waren sociaal geëngageerde personen met een zekere binding met de wijk en vaak ook met de parochie. Broeder Flavianus, voormalig hoofd van de Antoniuschool was bijvoorbeeld een echte trekker en deze activiteiten werden ondersteund door jeugdleiders en vanuit overheidsorganisaties. Veranderingen in de wijken en het ontmantelen van de diensten die operationeel bezig waren, omwille van een kernoverheid, hebben er uiteindelijk toe geleid dat er minder sprake meer is van vrijwilligerswerk. Deze is echter niet geheel verdwenen en wij zien nog altijd veel inzet bij bepaalde takken van sport (baseball) en ook nieuwe initiatieven, bv om in het kader van VESTA de jeugd te motiveren om mee te doen. Dit wordt o.m. gedaan door een talentendag te organiseren voor kinderen van 8-10 jaar om via hen anderen warm te maken.

Deze activiteiten vinden vooral plaats in en rond de buurtcentra van Santa Maria en Buena Vista. Bij Buena Vista is vooral zaalvoetbal (futsal) in trek.

Velen uit de zone voelen zich nog altijd aangetrokken tot de sportclubs en sportevenementen onder de vlag van Santa Maria. Er moet wel rekening gehouden worden dat dit ook andere zones omvat en dat degenen die in Juan Hato en omgeving wonen zich nauwer betrokken voelen. Heel belangrijk voor het ontwikkelingswerk in de zone zijn personen als Frank Curiel, Joe Mathilda en de oprichters van VESTA geweest. Een groep personen probeert nu weer met nieuwe initiatieven verandering te brengen in de mentaliteit, maar ontberen vaak de nodige steun en stuiten tegen een gebrek aan motivatie bij de jeugd. De jongeren willen wel komen als er een materiële beloning tegenover staat: dus zelfs de jeugd is erg materialistisch en individualistisch geworden. Zij houden zich volgens respondenten vooral op in de eigen, directe omgeving en zijn individueel of in zeer kleine groepjes actief met elektronische spelen)

T en aanzien van dit aspect zijn er verder geen harde gegevens te vinden.

5.4. Vrijtijdsactiviteiten en hobby's

Het gemiddelde van de ondervraagde mensen in de 12 bestudeerde wijken in de buurtmonitor die aangeven iets aan een hobby of andere vrijetijdsactiviteit te doen, is 50%.

Voor de zone Wanapa hebben geen specifieke informatie hierover uit de census kunnen halen. De groep respondenten was ook te klein om concrete conclusies te kunnen trekken. Er is geen buurtcentrum in deze zone, dus is er ook nauwelijks sprake van buurtgerelateerde activiteiten. Zie hiervoor alweer de activiteiten van de buurtcentra Santa Maria en Buena Vista en de sportactiviteiten aan de Juan Hatoweg. Zoals al gezegd zijn de activiteiten gericht op zelfontwikkeling en recreatie bij de buurtcentra sterk afgenomen. Vroeger waren er meer activiteiten zoals kook- en banketcursussen. Volgens respondenten doen velen uit de wijk aan uiteenlopende takken van sport en beoefenen zij hun hobby's. Genoemde activiteiten zijn echter niet wijkgebonden. Deze situatie zal niet veel afwijken met zones van dezelfde demografische en sociaal economische samenstelling.

5.5. Schoolparticipatie

Schoolparticipatie van 6 t/m 14 jarigen is overal op Curaçao erg hoog tot bijna volledig. De schoolparticipatie van 15 t/m 19 jarigen is over heel Curaçao minder, maar is al sinds vele jaren stijgende. In Wanapa was het percentage voor 15 t/m 19 jarigen in de periode 1992 – 2001 gestegen van 77.6% in 1992 naar 87.9% in 2001. Dit betekent dat voor 2001 de schoolparticipatie hoger is dan het landelijk gemiddelde. De schoolparticipatie is in 1992 was ook hoger dan het landelijk gemiddelde, te weten 77.6% tegen 72.5%. De schoolparticipatie van 0-3 jaar is 40.9% in 1992 en 42.5% in 2001 terwijl de landelijk percentages respectievelijk 35.2 en 42.4 waren. De schoolparticipatie in deze zone geeft dus een positief beeld en is min of meer in overeenstemming met de landelijke ontwikkeling.

Schoolparticipatie 15 t/m 19 jarigen (percentage)

	Census 1992	Census 2001
Wanapa	77.6	87,9
Totaal Curaçao	72,5	81,5

Het blijft ook interessant om het aandeel 13-14-15 jarigen in het basisonderwijs te blijven volgen. Dit is namelijk het aandeel van de kinderen die minstens 1 keer is blijven zitten in het basisonderwijs.

Bij de volkstellingen van 1992 en 2001 is geconstateerd het aandeel van 13-14-15 jarigen in het basisonderwijs voor heel Curaçao aan het dalen was; dus een verbetering vertoonde. Deze dalende tendens was ook te zien voor een aantal van de buurtmonitorwijken, maar bij een aantal andere lijkt het weer te stijgen. In Wanapa zien wij ook een duidelijke daling tussen 1992 en 2001.

Aandeel 13-14-15 jarigen in het basisonderwijs (Zittenblijversproblematiek)

	Census 1992	Census 2001
Wanapa	26.3	16.4
Totaal Curaçao	26.2	19.2

Over het algemeen scoren de bestudeerde buurtmonitorwijken bij de volkstellingen een duidelijk hoger zittenblijverspercentage dan het gemiddelde van Curaçao.

In de zone Wanapa zelf zijn er geen scholen voor funderend onderwijs, voor het secundair onderwijs of voor het universitair en hoger beroepsonderwijs. Op korte afstand van de zone is er echter een behoorlijk aanbod aan scholen. De scholen voor funderend onderwijs zijn in de zone Santa Maria (zie overzicht scholen) gelegen op loopafstand van het grootste deel van de zone alsook in de zone Buena Vista (zie overzicht scholen). Vóór de jaren 60 (20ste eeuw) gingen veel kinderen van Wanapa naar de scholen van Mundu Nobo en

---

Otrobanda aangezien de scholen bij Santa Maria echte volkscholen waren met een heel laag niveau, de zogeheten 'skol di pornada'. Pas toen de onderwijssituatie verbeterde en de schoolkinderen in hun eigen zone naar school moesten van de overheid zien wij een verschuiving optreden.

De Universiteit van Curaçao is in de nabijgelegen zone Groot Piscadera gelegen en overige vormen van onderwijs zijn met het openbaar vervoer relatief eenvoudig bereikbaar. Het aantal kinderen dat gebruikt maakt van schoolbussen is in deze zone erg laag, ongeveer 50% van het landelijk gemiddelde.

---

6. Leefbaarheid

6.1 Leefklimaat

Bij de buurtmonitor in de bestudeerde 12 buurtmonitorwijken is ook geprobeerd het oordeel van de bewoners van de bestudeerde wijken te meten voor wat betreft de “sfeer” (het leefklimaat) en de “sociale integraliteit” in hun omgeving. In de wijken van de buurtmonitor van 2007 zijn de mensen voor bijna 80% positief over zowel de sfeer en de sociale integraliteit van hun wijk.

Uit gesprekken met respondenten in de meeste wijken in deze zone blijkt dat de bewoners redelijk tot zeer tevreden zijn voor wat betreft de eigen wijk. De bestaande problemen zijn vooral gerelateerd aan het steeds drukker worden de verkeer langs de sluiptwegen, verkeeroverlast langs de grote wegen en kruispunten, de binnendringende commercialisering en daarbij vooral de snackgerelateerde activiteiten in de openlucht, de individualisering en daardoor het afnemen van buurt en wijksamenhang. In bepaalde delen, met name de meer zuidelijk gelegen en sociaal zwakkere wijken, wordt de leefbaarheid als minder ervaren vanwege de dichte bebouwing, slechte verkaveling/planning en daaraan gerelateerde problemen, onverharde wegen, niet afgevoerd vuil en vervuiling, veel immigranten en stijgende criminaliteit. De sociale cohesie is nu minder geworden als enige generaties terug.

Wanapa heeft weinig of geen last van luchtvervuiling door de raffinaderij.

6.2. Sociaal Kapitaal

Met “Sociaal kapitaal” wordt aangeduid de sociale netwerken en de wederkerigheid van contacten tussen mensen (vrienden, burens maar ook vreemden) alsook het onderlinge vertrouwen dat daaruit voortvloeit. Één van de aspecten van “sociaal kapitaal” is dus het “vertrouwen” in de mensen in je omgeving. De mate van vertrouwen is o.a. belangrijk voor de capaciteit van een collectiviteit om aan de verbetering van hun eigen leef- en woonklimaat te werken.

Mate van vertrouwen

Als indicatoren voor dit vertrouwen zijn 4 verschillende ‘soorten’ vertrouwen in de buurtmonitor gemeten. Het zijn:

- a. graad van vertrouwen in “voor het individu belangrijke” anderen, d.w.z. vertrouwen in mensen zoals je naaste burens, je huisarts en je collega’s.
- b. graad van vertrouwen in “willekeurige anderen”, d.w.z. vertrouwen in bijvoorbeeld willekeurige jongelui of ouderen in je omgeving.
- c. graad van vertrouwen in “vertegenwoordigers van maatschappelijke instituties die actief zijn in je omgeving, zoals de wijkleiders, politici, religieuze leiders of een politieagent in de wijk.
- d. graad van algehele vertrouwen in anderen, d.w.z. de mate van vertrouwen in al de eerder genoemde categorieën van mensen in de omgeving van de respondent.

De hierna gepresenteerde percentages geven steeds aan het aandeel van hoofden van huishoudens die vertrouwen hebben in de verschillende categorieën van andere mensen in hun omgeving voor de 12 onderzochte aandachtswijken.

Voor Wanapa is dit onderzoek niet systematisch uitgevoerd en het valt ook buiten het kader van onze opdracht. Aan de hand van gesprekken met respondenten uit de zone kan geconstateerd worden dat:

- in de sociaal sterkere wijken globaal kunnen constateren dat de categorie “a” vrij goed scoort evenals, hoewel duidelijk in mindere mate, categorie “c”.
- de categorie “b” nergens hoog scoort en dit vooral door het uiteenvallen van de buurtsamenhang door influx van relatief veel nieuwkomers vanaf de jaren 70. Verder door de aanwezigheid van een groot aantal immigranten, en de problematiek van de overlast gevende jongelui en de voortschrijdende criminaliteit. Genoemde factoren beïnvloeden natuurlijk ook de score onder “d”
- De sedert de jaren 30, 40 en 50 in de zone opgegroeide personen hebben een sterker ontwikkeld wijkgevoel en voelen zich ook meer thuis. Een groot deel van deze meer traditionele groepen zijn echter vertrokken uit de zone en de achtergeblevenen hebben toch een gevoel van onbehagen door de veranderingen en de vele onbekenden in hun wijk. Toch voelt een belangrijk deel van deze groep een zekere verbondenheid met hun wijk.
- Nieuwkomers in de zone leven veel meer naar binnen gericht, hebben veel minder contacten met medebewoners, participeren over het algemeen minder aan wijkgebonden activiteiten. Het komt nauwelijks meer voor dat nieuwkomers een kennismakingsronde doen, men is veel individualistischer geworden.
- In het algemeen hebben de bewoners ook hier meer vertrouwen in de ‘voor het individu belangrijke anderen’ maar ook hierbij is sprake van een zekere verzakelijking.
- De sociaal zwakkere groepen in de zone hebben over het algemeen meer contact met ‘vertegenwoordigers van maatschappelijke instituties’ aangezien zij meer aanspraak maken op collectieve voorzieningen. Deze contacten worden langzamerhand steeds zakelijker. Men komt bij de maatschappelijke hulpinstanties om te krijgen wat men toekomt. En de attitude kan vaak als volgt omschreven worden: ‘liefst niet teveel vragen stellen of op huisbezoek komen.’

De hieronder aangegeven percentages voor alle 12 bestudeerde wijken (buurtmonitor) geven in grote lijnen hetzelfde beeld aan als voor Wanapa. Exacte cijfers kunnen echter niet gegeven worden alvorens een onderzoek is verricht.

Aspecten van Sociaal Kapitaal Wanapa

	%	%	%	%
	Vertrouwen in “voor individu belangrijke anderen”	Vertrouwen in “willekeurige anderen”	Vertrouwen in vertegenwoordigers van maatschappelijke Instituties	Algehele vertrouwen in anderen
Wanapa	Ja	Nee	Matig	Neen
Totaal	27,5	8,9	17,3	3,9

6.3. Huisvesting

Op Curaçao is het grootste deel van de woningvoorraad eigendomswoningen. De verhouding tussen huur en eigendom op Curaçao is ongeveer 1 huurwoning op 2 eigendomswoningen.

In Wanapa waren er in 1992 minder huurwoningen vergeleken met eigendomswoningen. Het aandeel huurwoningen in deze zone was toen ook hoger dan voor Curaçao als geheel. Het aandeel van eigendomswoningen is daarna ongeveer gelijk gebleven en in 2001 waren er iets meer eigendomswoningen vergeleken met huurwoningen. In 2001 is het aandeel eigendomswoningen vergeleken met het landelijk gemiddelde ook iets groter geworden.

Aantal huurwoningen per 100 eigendomswoningen

	Census 1992	Census 2001
Wanapa	35	32
Totaal Curaçao	44	44

In onderstaand tabel is te zien dat bij de volkstelling van 1992 in Wanapa, in vergelijking tot het hele eiland, er minder huizen in slechte staat beschouwd konden worden. Het percentage van woningen in slechte staat is verder afgenomen maar deze verbetering is toch minder sterk geweest vergeleken met het landelijk percentage. Wij moeten hierbij rekening houden met het feit dat in deze zone geen buurten met volkswoningen zijn gebouwd en dat wij hier met een zone te maken hebben met minder nieuwbouw. Het actuele huizenbestand is over het algemeen goed te noemen voor de zone.

Het aantal bewoonde woningen per/km² huizen in 2001 bedroeg 1329. Een goed inzicht in de bebouwing krijgen wij door de woningdichtheid, dit is het aantal woningen per km², na te gaan. In 2001 was deze 857 en vergeleken met overige zones een zeer hoge dichtheid (Curaçao: 115). Wanapa is dan ook volgebouwd, er zijn relatief weinig open gedeeltes. Deze open stukken zijn te vinden in de wijken Nanie, Blomonte, Zuurzak en Noorwegen. Maar ook langs de Rooseveltweg bij Fantaña en Louis Paula.

Percentage woningen in slechte staat in Wanapa

	Census 1992	Census 2001
Wanapa	7.8	6.1
Totaal Curaçao	8,3	5,4

Langs de grote wegen vinden we een sterke commercialisering, vooral langs de Churchillweg en de Rooseveltweg.

6.4. Infrastructuur

De wegen in de wijken van Wanapa zijn grotendeels geasfalteerd. Hier willen echter wijzen op de verschillen binnen deze zone. De wegen in de wijken Nanie, Constanacia en Eendracht zijn in minder goede staat door het uitblijven van regelmatig onderhoud. In de wijken Constanacia (west), Fantaña en Louis Paula zijn nog niet alle wegen verhard. Het feit dat genoemde wijken op particuliere grond liggen zal waarschijnlijk ook een rol spelen.

De Churchillweg, de Rooseveltweg en de Jan Noorduynweg behoren tot de drukste wegen op het eiland en het kruispunt van deze wegen kan de druk in het spitsuur nauwelijks aan waardoor er lange files ontstaan. Er is dus sprake van overbelasting. Een gevolg hiervan is dat veel automobilisten sluiptwegen gebruiken en deze zijn vooral de Samanaweg en Turksweg aan de ene kant en de Venezuela en Juan Hatoweg aan de andere zijde van de Rooseveltweg. Andere zeer drukke kruispunten zijn die van de Cubaweg en de Rooseveltweg, de kruising van de Seru Fortunaweg (zone Santa Maria), de Antillenweg en de Churchillweg. De kruisingen van de Brazielweg, Schonegevelstraat (Mahuma) en Jan Noorduynweg evenals die van de Juan Hatoweg en Jan Noorduynweg zijn ook erg druk en risicovol uit oogpunt van verkeersveiligheid.

De Antillenweg is voor een klein gedeelte aan het begin in slechte staat en heeft sedert enige decennia geen aansluiting meer met de Rooseveltweg. Het is daarom veel minder in gebruik als sluiptweg.

Stukje Brazilweg

De wegen in de wijk Juan Hato en naastgelegen wijken zijn breed, voorzien van waterafvoer riolen en in goede staat. Als maatregel tegen verkeersoverlast, verkeersonveilig en crimineel gedrag zijn er overal drempels gebouwd en dit heeft de overlast duidelijk beperkt hoewel daarna de Jan Noorduynweg gebruikt wordt voor de zogeheten “fevers”.

In de overige wijken zijn de lokale wegen vrij smal maar ook in goede staat, behalve het bovenvermelde. Hoewel de drempels het verkeer langs de Juan Hatoweg goed heeft geregeld en de snelheid duidelijk heeft afgeremd, klagen toch veel respondenten over de drempels.

De straatverlichting is in de gehele zone aanwezig, maar verschillende respondenten hebben aangegeven dat de lampen lang niet allemaal tegelijkertijd aan zijn 's avonds waardoor de verschillende wijken in het donker zitten.

De woningen hebben een eigen beer- en zinkput.

Alleen in Juan Hato vinden een lichte overlast bij veel regenval door het slechte onderhoud van de afvoergeulen (rooien).

6.5. Transport

De meeste huishoudens beschikken in 2001 over een eigen vervoersmiddel (103 als percentage per 100 huishoudens) en dit is iets hoger dan het landelijk gemiddelde (101), hoewel dit enigszins afgenomen is vanaf 1992 (115 tegenover 102). Het percentage dat de bus neemt naar het werk in 1992 (11.5%) is duidelijk minder dan die voor Curaçao als geheel met een landelijk gemiddelde van 16.8%. Dit is enigszins toegenomen in 2001 tot 14.2% en voor Curaçao is dit juist lichtelijk afgenomen naar 15.4%. Door de verspreide bestemmingen voor werk en school moet toch vaker van het openbaar vervoer gebruik gemaakt worden, ook al heeft het huishouden een eigen auto.

Door de nabijheid van grote wegen en het belangrijke kruispunt van Santa Maria is het relatief gemakkelijk om van het openbaar vervoer gebruik te maken. Grote bussen (konvoi) rijden volgens schema (Hato – Brionplein en Hato Punda) langs en kleine busjes doorkruisen de zone, hoewel niet alle buschauffeurs de wijken binnenrijden. Als zij dit doen is het natuurlijk tegen een extra vergoeding. De zone ligt ook erg centraal op het eiland en relatief dicht bij de stad en de grote winkelcentra en voorzieningen.

6.6. Veiligheid in Wanapa

Bij vormen van onveiligheid op wijkniveau wordt gedacht aan zaken als: criminaliteit en vandalisme, verkeersoverlast, overlast door (hang) jongeren, weinig verlichting en onoverzichtelijke gebieden in de wijken.

Criminaliteit is wijd verspreid in Curaçao en in de sociaal sterkere wijken is de veiligheidssituatie niet slechter dan in gemiddeld andere wijken van Curaçao. De bewoners daar hebben geen gevoel van extra onveiligheid. In de meer traditionele wijken is er nog altijd enige vorm van buurtwaakzaamheid. Verschillende respondenten hebben aangegeven dat zij zich erg veilig voelen (Vredenberg, Juan Hato, Noorwegen).

In gesprekken met buurtbewoners, krantenanalyse en door eigen verkenning binnen de

---

zone Wanapa lijkt het erop dat de sociaal zwakkere wijken de meeste sociale problemen hebben. Deze delen van de zone sluiten aan bij de wijken Maduro, Vergenoeging, Juan Baeza, Selina, Jenufu, Gibraltar, Mirla Plate e.a. die als problematisch gezien worden. Dit uit zich in de frequentie van verzoeken om assistentie en persberichten hierover. Hier zijn ook enige ontmoetingspunten voor prostitutie te vinden maar vooral ook in de nabije omgeving. De criminaliteit in genoemde wijken, zowel binnen de zone als daarnaast gelegen, heeft een duidelijk verband met de armoede, het ontbreken van ontwikkelingsmogelijkheden en het gebrek aan structuur en discipline binnen de gezinnen. Men zoekt dan naar alternatieve, vaak illegale, wegen om aan geld te komen. Dit is volgens respondenten en uit eigen waarneming in de onderzoeksperiode.

6.7. Gezondheid; een gezonde wijk

De “gezonde wijken” benadering is gebaseerd op de gedachte dat actieve deelname van de mensen waar het om draait, bijdraagt aan hun persoonlijke ontwikkeling en aan het versterken van hun beoordelings- en beslissings-vermogen.

Gezondheidsverschillen hebben volgens de literatuur te maken met de sociaal-economische positie van mensen, met hun gezondheidscultuur, hun huisvestingssituatie, hun opleidingsniveau en met het wel of niet hebben van werk. Deze verschillende factoren beïnvloeden elkaar, en door de ingewikkelde samenhang is het moeilijk wetenschappelijk te bewijzen welke invloedsfactoren het meest van belang zijn. In de buurtmonitor van 2007 heeft men getracht indicatoren, behalve in objectieve termen, ook in subjectieve termen in kaart te krijgen. Zoals hier: hoe de hoofden van huishoudens over hun eigen gezondheid oordelen (en ook welke indruk zij hebben over de gezondheid van hun huisgenoten).

Binnen de zone Wanapa zelf zijn er behalve een tweetal apotheken (Churchillweg en Jan Noorduynweg) en een fysiotherapie praktijk, weinig medische voorzieningen te vinden. De bewoners vinden dat voor wat betreft hun gezondheidsvoorziening het wel goed zit. De vraag naar PP- kaarten bij de Kas di Barrio te Santa Maria is de meest voorkomende. In de directe omgeving is aldus de aanbidding van eerstelijnszorg voldoende aanwezig. Zie hiervoor onderstaande lijst.

In de directe omgeving is de aanbidding van eerstelijnszorg voldoende aanwezig. Zie hiervoor onderstaande lijst.

STA. MARIA

Bestaande uit de volgende wijken: Seru Fortuna, Hato, Kanga/Dein, Mahuma, Rosendal, Souax, Sta. Maria, **Wanapa**, Buena Vista, Steenen Koraal, Trai Seru, Gibraltar, Juan Hato, Cabo Verde, Goede Hoop, Juan Domingo, Gato, Seru Kandela.

Nòmber	Direkshon	Telefòn
ALLAART, J. W. L.	F.D. ROOSEVELTWEG 507	833-8267
ROG- WANNER, N	F.D. ROOSEVELTWEG 278	868-3691
JEUNG, H. M.	SCHONEGEVELSTRAAT 4	868-3048
KING, A L. L.	SCHONEGEVELSTRAAT 46	868-4176
MIDDELHOF, J. G. P.	WINSTON CHURCHILLWEG 153	888-1533
MIDDELHOF-ROSARIO, PEGUERO E.	KAYA YOBIDA 21	868-4122
MOURILLON, M. S.G.	SENTRO MEDIKO SOUAX 24Z	889-0324
PABLO, S. D.	SCHONEGEVELSTRAAT 4	868-3048
PERDOMO, C. E.	WINSTON CHURCHILLWEG 153	888-1533
PEREZ, S. L.T.	JAN NOORDUYNWEG 30	888-3533
STRAAL, B.	F.D. ROOSEVELTWEG 46-D	888-8517
FILLET, R.R.	WINSTON CHURCHILLWEG 153	868-2323
CHOCOLAAD, G.L.	JAN NOORDUYNWEG 15B	868-1126
WORMGOOR, B.I.	JAN NOORDUYNWEG Z/N 32D	868-6553

Medische specialisten

Sille, S.E.L.	Uroloog	Jan Noorduynweg	869-0855
Wiedijk, V.	Oogarts	Jan Noorduynweg 10	888-6767
Nijdam/van Strien	Tandartsen	Jan Noorduynweg 12	868-8198
Evertsz, R.E.	Tandarts	Schonegevelstraat 2	868-8520

Overige medische voorzieningen

Sokudi	Schonegevelstraat	888-8844
St. Wit Gele Kruis	Sta. Maria 17	868-2344
St. Revalidatiecentrum Curaçao	Salsbachweg 20	888-2560
Analytisch Diagnostisch Centrum	Schonegevelstraat	868-3048

Verder zijn er ook voorzieningen voor fysiotherapie, hartpatiënten en nierdialyse. Te weten; Fysiotherapie: vier praktijken, allen dicht bij de zone Santa Maria (Rooseveltweg, Jan Noorduynweg, Churchillweg en Schonegevelstraat)

Zorg voor Hartpatiënten: een kantoor aan de Petroleumweg (Goede Hoop)

Nierdialyse centrum aan de Jan Noorduynweg

Apotheken:

Deze zijn te vinden aan de Jan Noorduynweg (3), Churchillweg (1) en de Rooseveltweg (1). Op relatief korte afstand zijn er meerdere botica's.

Door de nabijheid van medische voorzieningen bij De Savaan wordt hiervan ook gebruik

---

gemaakt door bewoners van Juan Hato, Kalabari, Bleefania, Constancia en Louis Paula. Door het systeem van openbaar vervoer welke gericht is op Otrobanda wordt ook gebruik gemaakt van medische voorzieningen te Cas Chiquitu, Mundu Nobo en Otrobanda.

---

7. Sociale Kaart; voorzieningen in Wanapa

In dit hoofdstuk wordt nagegaan welke voorzieningen er in de zone Wanapa aanwezig zijn waar de wijkbewoners gebruik van kunnen maken. Lang niet alle voorzieningen zijn beschikbaar in de zone en Wanapa is voor een groot deel afhankelijk van omringende zones en wijken. Zoals reeds aangegeven is het gebied rond het kruispunt van Santa Maria met uitlopers naar Churchillweg, Jan Noorduynweg en Rooseveltweg (in beide richtingen) een concentratiegebied voor sociale, administratieve, medische en religieuze voorzieningen geworden, annex commerciële vestigingen. Andere concentratiegebieden zijn:

- Het commercieel centrum Jan Noorduynweg en
- De voorzieningen te Rio Canario

Maar ook Cas Chiquito, Mundu Nobo, Otrobanda en omgeving hebben een duidelijke verzorgingsfunctie ten aanzien van Wanapa. Dit komt door de relatieve nabijheid en door de dominerende stroomrichting van het openbaar vervoer.

7.1. Voorzieningen

Voor de serviceverlening van Dienst Werk en Inkomen (DWI) vallen de wijken van de zone Wanapa onder het wijkkantoor Kas di Barrio Santa Maria. Dit kantoor is gevestigd tussen “Baskin Robbin” en “Pizza hut” te Sta. Maria. Telefoonnummer 869-6660 en fax: 869-6670

In Wanapa zijn nagenoeg alle commerciële voorzieningen te vinden, het ligt zeer centraal en het gehele gebied rond het grote kruispunt van Santa Maria het zich ontwikkeld tot een groot centrum. Dus wat niet in de zone zelf te vinden is, is ‘daarnaast’ beschikbaar. Voor bijna alle, niet commerciële, voorzieningen moet men buiten de zone zijn. Maar de meeste voorzieningen liggen in de nabije omgeving en zijn relatief goed bereikbaar. De zone heeft geen centraal punt, is niet naar binnen gericht en heeft bijvoorbeeld geen eigen buurtcentrum.

Voor de overige voorzieningen zie onder meer 5.1. (sport), 5.5. schoolparticipatie) en 6.7. (gezondheid)

7.2. Faciliteiten

In de zone Wanapa zelf zijn er geen scholen voor funderend onderwijs, voor het secundair onderwijs of voor het universitair en hoger beroepsonderwijs. Ook zijn er geen andere educatieve instellingen. Maar er is wel een groot aanbod naast de deur. In de zone Groot Piscadera gelegen vormen van onderwijs zijn met het openbaar vervoer relatief eenvoudig bereikbaar. Het aantal kinderen dat gebruikt maakt van schoolbussen is in deze zone erg laag, ongeveer de helft van het landelijk gemiddelde. Dit geeft aan dat de nabijheid en bereikbaarheid van scholen groot is.

Van de sociaal-educatieve activiteiten en faciliteiten willen wij de volgende noemen. Deze zijn overigens alle net buiten de zone gelegen.

Voor serviceverlening van Dienst werk en inkomen (DWI) vallen de wijken van de zone Santa Maria onder de wijkkantoor Kas di Bario Sta Maria.

De grote katholieke kerk en de scholen vervullen niet alleen voor de zone Santa Maria maar ook voor de aangrenzende wijken, zoals Kanga en gedeeltelijk ook Mahuma, Juan Hato en Wanapa. Het buurtcentrum was vroeger ook voor de gehele omtrek maar sedert de vestiging van buurtcentra in de meeste omringende wijken zijn de buurtcentrumactiviteiten van Santa Maria vooral gericht op inwoners van de zone. Maar nog altijd komen velen uit Kanga en Wanapa naar het buurtcentrum toe vanwege de nabijheid.

Het buurtcentrum Sentro di bario Sta Maria is gehuisvest op het terrein van de voormalige school van de zusters van Rozendal, naast het Antonius school. Adres: Seru Fortunaweg nr. 5.

Het buurtcentrum is op 1 maart 1960 opgericht en heeft een belangrijke rol gespeeld in het vormingswerk van jongeren en vrouwen en bood mogelijkheden voor sport en spel waar vooral de mannen gebruik van maakten. Het betreft dus het aanbieden van activiteiten en het faciliteren van activiteiten op het gebied van jeugdwerk, volwassenwerk en ouderenwerk. Hierbij wordt veel samengewerkt met instanties en groepen uit de wijk en daarbuiten. Informatieverschaffing en voorlichting worden ook als kerntaken gezien. Momenteel zijn er cursussen op het gebied van koken, naaien, schilderen en handenarbeid alsook computerlessen, dans en aerobics en het leren bespelen van de kuarta.

Overzicht van scholen

Naam	Type en gezindte	Adres
Avila School	Funderend Onderwijs – Rooms Katholiek	Salsbachweg
Hardin di Mariposa	Funderend Onderwijs / Kleuter Onderwijs	Id
Jeanne d’Arc College	Funderend Onderwijs – Rooms Katholiek	Id
Jeanne d’Arc kleuter	Funderend Onderwijs /Kleuter Onderwijs –RK	Id
Soeur Hedwig school	Mytylschool	Salsbachweg 20
St. Antonius College	Funderend Onderwijs	Seru Fortunaweg 3
St. Joris college	Funderend Onderwijs	Salsbachweg 7
Maduroschool	Funderend Onderwijs	Kaya Yaspe z/n
Kol. Maria Auxiliadora	Funderend Onderwijs	Santa Maria z/n
Nechi Pieters College	Funderend Onderwijs	Manhattanweg 6-A
Pr.Margrietschool	Funderend Onderwijs	Bahamasweg
S.K.A.I.(Skol Avansa Integra)	Vorbereidend Secundair Beroeps Onderwijs (VSBO)	Manhattanweg 6

Overzicht van sociaal-educatieve activiteiten en faciliteiten

Activiteit	Naam	Adres
Voetbal	SV Vesta 869-2452	Kompleho deport Jo Mathilda, Californiaweg
Baseball	Sta Maria Pirates 673-8617	Frank Curiel Ballpark
Ping pong	Donic Table Tennis Club; 511-0005	St Joriscollege Salsbachweg
Voetbal	Real buena vista	Roosendaal
Lopen	Fun Walk; 510-2245	R. Andrea
Dans	Grupo di baile D'ART 515-1922	St. Joriscollege
Softballo Softball Little League	Pichingolo Magda Faneyte	Buena Vista (richting pompstation S.Domingoweg)
Domino	523-8022 Sv Vesta; 868-1091	Veld di Kanga E. Eustatia

Een belangrijke faciliteit is ook het Don Bosco gebouw met een multifunctionele zaal voor zaalvoetbal, volley, judo e.a. sporten Dit gebouw staat direct naast de katholieke kerk van Buena Vista en dichtbij het buurtcentrum.

Voor een overzicht van medische faciliteiten: zie onder gezondheid

---

8. Wijkontwikkeling

Verskillende respondenten hebben als hun mening gegeven dat de ontwikkeling van de zone een weerspiegeling is van de heersende sociaal economische situatie.

De zone Wanapa dient gezien te worden als een onderdeel van wat “Santa Maria” genoemd wordt. En dit groter geheel heeft Wanapa een belangrijke ontwikkeling meegemaakt en is uitgegroeid tot een van de belangrijkste commerciële centra en tevens woongebieden van Curaçao. De onderwijsvoorzieningen en medische centra zijn (i.h.a.) buiten de zone gelegen maar nog altijd goed bereikbaar.

Uit een uitgestrekt gebied bestaande uit een groot aantal particuliere (familie) terreinen afgewisseld met domeingronden, is een aantal wijken ontstaan vaak met een eigen karakter. Van een gebied met dunne en verspreide bewoning heeft Wanapa zich ontwikkeld tot een belangrijk woongebied met een sterke commerciële functie aan de randen.

De domeingronden konden vrij systematisch verkaveld en in erfpacht uitgegeven worden. De particuliere gronden laten een ander beeld zien: van een meer geordende structuur (Nanie) naar een veel minder geordende situatie met negatieve gevolgen voor de fysieke en sociale infrastructuur (Louis Paula, Gora e.a.) en ook terreinen die nog altijd onbebouwd zijn.

De respondenten zijn van mening dat de sociale problemen worden aangepakt maar het kan wel beter en gericht. De infrastructuur in de wijken zijn goed te noemen: de meeste wegen zijn geasfalteerd en er is straatverlichting.

Hoewel er geen lijnbussen in de zone zelf rijden vinden zij dat de bewoners vrij gemakkelijk transport naar binnen kunnen krijgen; om een kleine bus te krijgen moet wel vaak naar de hoofdwegen gelopen worden.

De zone Wanapa is gegroeid vanuit een traditionele kern; het is zaak om de vrij evenwichtige structuur te handhaven.

De Mi Lucha Snack

8.2. Wensen en behoeften in de zone Wanapa

Ook in de zone Wanapa hebben de respondenten hun belangrijkste, wijkgebonden, wensen te kennen gegeven.

Van verschillende respondenten zijn de aangegeven wensen:

- Een betere doorstroming van het verkeer bij het grote kruispunt van Santa Maria en het wegwerken van de grote files op de Rooseveltweg, de Churchillweg en de Jan Noorduynweg.
- Het tegengaan van sluipverkeer binnen de wijken;
- Storende bedrijfsactiviteiten in de woonwijken aanpakken:
  - o vervuiling en ongeordend aanblik bij sommige garages, zwaar materieel op de openbare weg,
  - o overlast van sommige horeca gelegenheden in bepaalde wijken
- infrastructuur verbeteren in bepaalde wijken, en indien nodig de onopgeloste grondeigendomsituatie aanpakken van overheidswege;
- tegengaan van verdere commercialisering in de wijken en
- wijkgebonden voorzieningen aanbrenge, zoals sport faciliteiten en zinvolle recreatie voor de jeugd.

8.3. Profiel Zone Wanapa

Profiel zone Wanapa (oppervlakte 179 ha)

	Curaçao 1992	Curaçao 2001	Wanapa 1992	Wanapa 2001
Bevolking	144097	130627	5183	3987
Sexratio	111	116	106	117
Jongeren % (0-14 jaar)	25.9	23.6	25	20
Personen 15-65 jaar	66	65.6	66	64
Ouderen %	8.1	10.8	9	16
Katholieken %	81.3	80.1	83	82
Onkerkelijk %	5.1	4.6	4.6	3.6
Papiamentstalige Huishouden	83.3	80.8	86	85
Allochtonen	12.5	15.8	11.9	15.1
Vertrekplannen	-	6.2	-	4.6
Tienermoeders	7.0	7.3	6.5	2.1
Opleidingsniveau	23.1	38.3	25.5	34.3
Schoolparticipatie 15-19 jaar	72.5	81.5	77.6	87.9
Schoolparticipatie 0-3 jaar	35.2	42.4	40.9	42.5
13-14-15 jaar op basisschool	26.2	19.2	26.3	16.4
Drop out %	45.3	45.2	44.8	39.3
Analfabeten %	3.9	3.6	3.2	4.8
Schoolbussers %	11.4	12.4	5.5	6.9
Gem. Inkomen werkende	2273 (*)	2646	2337	2218
Gem. Huishoudinkomen	3451 (*)	3701	3633	3224
Werkloos %	16.9	15.8	14.5	14.2
Jeugdwerkloosheid	32.7	33.7	32.7	24.2
Langdurig werkloos	-	49.1	-	47.0
Economische afhankelijkheid	179	182	174	184

(*) Geïnfleerde inkomen werkende 1992 (inflatie '92-2001 = 24.6%)

Vervolg profiel Wanapa (179 ha)

	Curaçao 1992	Curaçao 2001	Wanapa 1992	Wanapa 2001
% tijdelijke baan	26.3	20.7	31.3	19.9
Tijdelijke baan - vaste baan ratio	35.8	26.2	32.6	24.8
% werkgevers	7.7	9.2	7.0	8.8
% losse jobs	10.3	7.4	9.3	7.3
% onderstandtrekkers	6.3	8.2	5.1	6.7
% met bus naar werk	16.8	15.4	11.5	14.2
Groei/afname met bus naar werk	-	-1.4	-	2.7
Aantal bewoonde woningen /km ²	-	115	-	857
Gemiddelde woonbezetting	3.5	3.0	3.4	3.0
Oppervlakte woning	-	125.9	-	122.6
Leegstand per 100 bewoonbare	-	8	-	8
% slechte woningen	8.3	5.4	7.8	6.1
Aantal huur per 100 eigendomswoning	44	44	35	32
Gemiddelde huurprijs	364	475	455	490
Huishoudinkomen huurders huurwoningen	-	3001.3	-	3027.1
Aanwezigheid score basisvoorzieningen	5.8	5.8	5.9	5.9
Aanwezigheid score luxe voorzieningen	-	6.0	-	5.8
% autobezit per 100 HH	102	101	115	103
% vrouwelijke hoofd HH	34.7	39.6	31.4	37.9
% meergezins HH	9.6	8.0	9.8	9.1
% éénouder met kinderen < 18 jaar	10.5	7.8	11.2	6.7
% eenpersoonshuishoudens	15.7	20.7	15.3	20.8

Belangrijke resultaten uit buurtonderzoek zone Wanapa

- . Opvallende afname aantal inwoners van de zone, maar nog altijd een van de grootste concentraties aan mensen in Curaçao;
- . Wanapa bestaat uit traditioneel herkenbare onderdelen of wijken en
- . Een belangrijk deel van de bevolking heeft wortels die langer dan drie generaties teruggaan en is overwegend katholiek;
- . Dit heeft lange tijd het karakter van de buurt bepaald en hetwijkgevoel is lange tijd sterk geweest. Dit gevoel werd versterkt door de positieve resultaten op sportgebied (baseball, VESTA). Het gevoel van behoren tot 'Santa Maria' is er nog altijd, maar wel in mindere mate; de identificatie met de buurt/zone is de laatste decennia afgenomen;
- . Deze zone wordt voornamelijk bewoond door sociaal- economische midden-groepen;
- . Er is een zekere mate van vergrijzing te constateren, welke naar verhouding hoog is.
- . Het aandeel van de allochtone bevolking is minder dan in overige delen van Curaçao;

- . Er is sprake van een sterke commercialisering aan de randen en een gevaar van verder binnendringen hiervan in de woonwijken;
- . Het grote kruispunt van Santa Maria is overbelast en ook de kruisingen in de omgeving kunnen het verkeer gedurende de spitsuren niet behoorlijk afhandelen. Er is sprake van lange files op de grote wegen.
- . Het sluipverkeer, om de drukke kruispunten te ontlopen, kan een nadelige uitwerking hebben op het woongenot.
- . Er zijn haast geen medische voorzieningen en helemaal geen educatieve faciliteiten. Maar alles is dichtbij aanwezig en relatief goed bereikbaar voor de bewoners
- . De infrastructuur is over het algemeen goed, de uitzonderingen daargelaten;
- . Wanapa is centraal gelegen met goede verkeersontsluiting en openbaar vervoer.
- . De meeste respondenten ervaren de zone als goed leefbaar en met relatief weinig sociale problemen. In de sociaal zwakkere wijken is de frequentie van politie assistentie wel hoger. De sociale problematiek is wel aanwezig, maar minder opvallend als in veel andere zones.
- . Verschillende respondenten geven aan dat er nodig iets gedaan moet worden aan jeugdzorg met zinvolle vrijetijdsbesteding en initiatieven hiertoe dienen de nodige ondersteuning te krijgen.
- . Ook moet er meer sportfaciliteiten komen die centraal in de wijk liggen.

Bijlagen:

- Kaart met zone aanduiding
- Afschrift Jubileumboek van VESTA, 1973

Gebruikte literatuur en bronvermelding

- Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Censusatlas 1992, Curaçao Nederlandse Antillen
- CBS, Censusatlas 2001, Curaçao, Nederlandse Antillen
- Statistische gegevens leefsituatie buurten, Census 2001, CBS Nederlandse Antillen
- CBS, Leefsituatie in enkele achterstandsbuurten van Curaçao; historische achtergronden en statistische feiten
- Ursula J. /Wallé J. Sociaal kenniscentrum Buurtmonitor, 2007
- CBS Huishoudens in de Nederlandse Antillen
- Weeber, Witteveen e.a Urgentieplan Buurten
- Pobresa ban atake, Reda Sosial, 1999
- Werbata kaart
- Wijkontwikkeling op Curacao, L.Janga. uit ; Rene Romer als inspirator, UNA, 2003
- Verkeersveiligheid, en verkeersdoorstroming bij kruispunten en op wegen van Santa Maria, afst.scriptie UNA van Selfrin F. Andrea, 2007
- Nationaal Archief
- Els Langenfeld: Plantages, tuinen en 'kanoekjes', 1780-1885. (www.archiefvriend.com)

Dankwoord

- Dr. Gilbert Cijntje
- Dhr. Charles Do Rego (BV)
- Dhr. Charles de Windt
- Dhr. Gilbert Zimmerman
- Mw. Mayda Bentura (Unidat di Bario)
- Staf di Kas di Bario, Otrobanda o.l. van Mw. Rozanne Dap
- Mw. D. Philbert
- Dhr. Lionel Janga
- Overige respondenten, te weten; Dhr. Boy Doran, Mw. Anne Marie Alders, Mw. Maria Clarinda, Mw. Sonia Baromeo, Mw. Julia Lichtenberg, Mw. Elvira van Blarcum en Mw. Ruth Gozlan.

Colofon

Buurtprofiel Wanapa

Teksten:

Community Curaçao

In opdracht van:

Ministerie SOAW

Foto's:

Community Curaçao

Grafische vormgeving:

Ariadne Faries

Print/Distributie:

Ministerie SOAW

Informatie:

Ministerie SOAW

Sector Familie en Jeugd

Apna gebouw 5e verdieping

Tel: 466 93 43

MINISTERIE VAN
**SOCIALE ONTWIKKELING, ARBEID
EN WELZIJN**